

<https://doi.org/10.15407/eip2022.04.065>

УДК 331.55

JEL: J21, J60

Ярина Юрик¹

МІЖСТАТУСНА МОБІЛЬНІСТЬ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Досліджено функціонування ринку праці України 2019–2021 рр. крізь призму міжстатусних потоків робочої сили, задля чого послідовно застосовано різні методичні прийоми аналітичних досліджень, які, доповнюючи один одного, дали можливість проаналізувати ці потоки під різними кутами зору. Так, використовуючи мікродані за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками, побудовано ймовірнісні матриці переходів населення України між зайнятістю, безробіттям та економічною неактивністю, припускаючи, що такі переходи відбуваються згідно з марковським процесом. Як результат, виявлено масштаби, характер і домінуючі вектори переміщень українців між трьома основними статусами на ринку праці. На основі алгоритмів розрахунку індексів Шоррокса – проксі-індексів мобільності здійснено інтегральну оцінку інтенсивності міжстатусного руху на ринку праці України. Аналогічне оцінювання для ряду країн Європи дало змогу запропонувати основу для міжкраїнного порівняння рівня мобільності в Україні. За використання економіко-математичного моделювання множинного вибору виявлено соціально-демографічні фактори, які детермінують залученість індивіда до того чи іншого статусу на ринку праці України, а також отримано відповідь на питання про стабільність спостережуваних станів.

Показано, що аналіз міжстатусної мобільності робочої сили забезпечує потужну основу для кращого розуміння функціонування ринку праці, характеризує механізми адаптації останнього та дозволяє спостерігати за спрямованістю й інтенсивністю потоків, які викликають будь-яку конкретну

---

¹ **Юрик, Ярина Іванівна** – канд. екон. наук, провідний науковий співробітник відділу соціально-економічних проблем праці, ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України" (вул. П. Мирного, 26, Київ, 01011, Україна), ORCID: 0000-0002-3116-9365, e-mail: yarina79@ukr.net

зміну в сукупному рівні зайнятості, безробіття чи економічної неактивності, тим самим перетворюючи відповідні заходи політики на ринку праці на більш цілеспрямовані. Зокрема, оскільки аналізований період позначився зростанням рівня безробіття в Україні, встановлено роль потоків у цій динаміці та розподілі ризику втрати роботи з урахуванням таких соціально-демографічних характеристик індивідів, як стать, вік чи рівень освіти. Розуміння таких зв'язків важливе для вироблення якісних рішень, спрямованих на зниження безробіття в країні.

Ключові слова: мобільність, робоча сила, зайнятість, безробіття, економічна неактивність, ринок праці, Україна

Усе доросле населення за своїм статусом на ринку праці розподіляється на зайнятих, безробітних та економічно неактивних (тобто осіб, які не входять до складу робочої сили). Статус індивіда не є чимось постійним, і рух між зайнятістю, безробіттям та неактивністю є нормою. Спрямованість та інтенсивність таких переміщень безпосередньо позначаються на динаміці агрегованих показників, таких як рівень зайнятості чи безробіття, а аналіз інформації про параметри потоків відкриває нові можливості для розуміння більш загальних механізмів функціонування ринку праці.

До прикладу, на рис. 1 представлено показники безробіття, зайнятості та економічної неактивності в Україні за останні роки.

Разом із макроекономічною картиною підвищення рівня безробіття (з 8,2% у 2019 р. до 9,9% у 2021 р.), використання даних про потоки робочої сили може допомогти виявити, чи зумовлена ця динаміка зростанням кількості людей, які переходять у статус безробітних через високі темпи втрати роботи, а чи, може, безробітні виходять із цього стану повільніше через зниження своєї спроможності знайти роботу? І яка роль неактивності у формуванні рівня безробіття? Аналогічно дані про потоки робочої сили можуть допомогти оцінити, чи стало зниження зайнятості (з 58,2% у 2019 р. до 55,7% у 2021 р.) результатом змін припливу в категорію зайнятих, чи йдеться все таки про зміни відпливу? А, можливо, це комбінація одного й іншого? Відповіді на всі ці питання важливі, якщо ми хочемо, щоб відповідні заходи політики були належним чином сформовані. Скажімо, кроки, спрямовані на заохочення відпливу з безробіття, можуть бути не настільки актуальні в економіці, де зростання безробіття було викликано змінами у темпах припливу до лав безробітних.

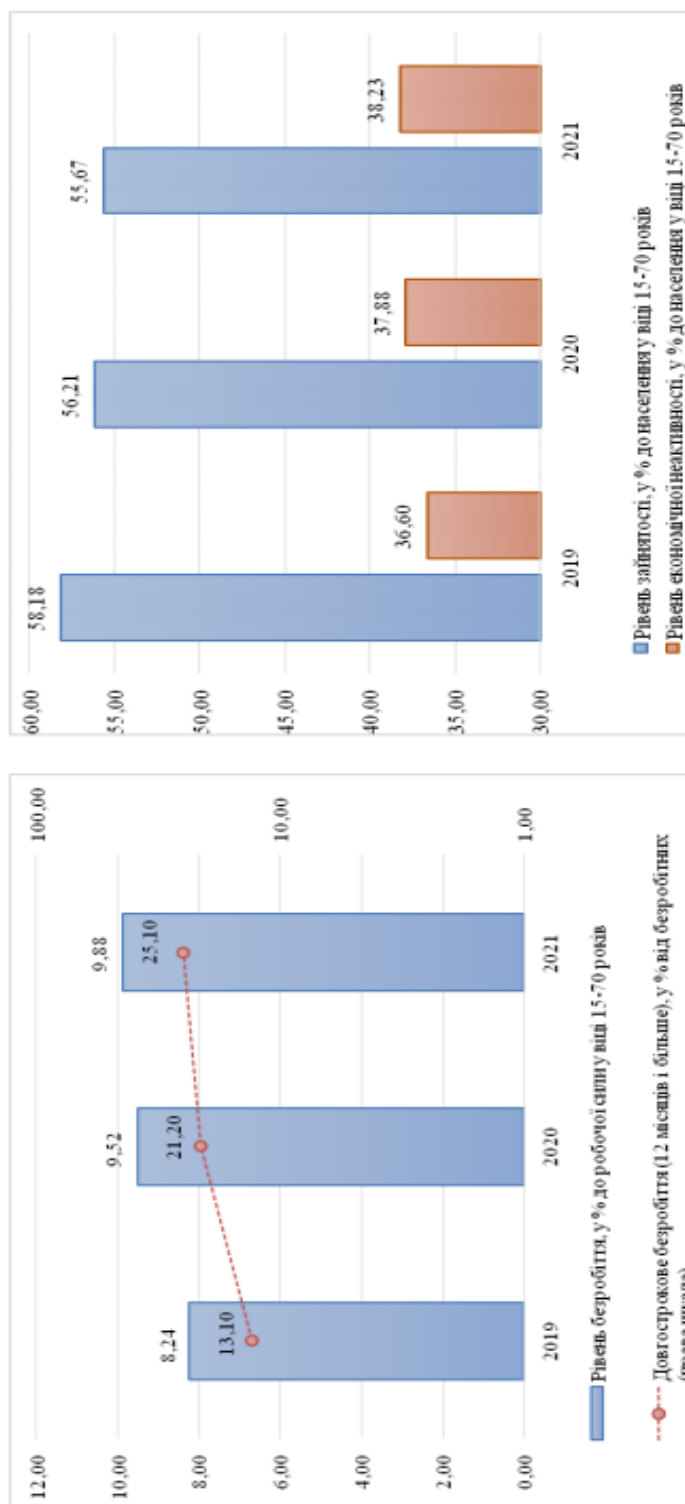

Рис. 1. Показники безробіття, зайнятості та економічної неактивності в Україні, 2019–2021 рр.

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Таким чином, аналіз міжстатусної мобільності робочої сили пропонує більші переваги порівняно з аналізом лише макроекономічних змін, забезпечуючи потужну основу для кращого розуміння функціонування ринку праці, характеризуючи механізми адаптації останнього та надаючи можливість спостерігати за спрямованістю й інтенсивністю потоків, що супроводжують будь-яку конкретну зміну в сукупному рівні зайнятості, безробіття чи неактивності. А тому *метою* цієї статті є представити специфіку функціонування ринку праці України 2019–2021 рр. крізь призму потоків робочої сили, що має показати, хто, куди і як рухався. Оскільки аналізований період позначився зростанням рівня безробіття, то, серед іншого, увагу акцентовано на ролі потоків у цій динаміці та розподілі ризику втрати роботи залежно від статі, віку чи рівня освіти індивідів, що має значення для вироблення якісних рішень, спрямованих на зниження безробіття в країні.

Першими актуальними дослідженнями потоків робочої сили в контексті функціонування ринку праці стала серія робіт 70-х років [див., наприклад, 1–4]. У 80-х роках наукові розвідки цієї проблематики продовжилися шляхом розвитку емпіричних досліджень, і така періодична практика триває до сьогодні. Оприлюднені наукові результати стосуються ринків праці як групи [наприклад, 5], так і окремих країн, як-от, Великої Британії [6, 7], Греції [8], Естонії [9], Італії [10], Латвії [11], Німеччини [12], Словенії [13], Сполучених Штатів Америки [12, 14, 15], Франції [16] тощо. Стосовно ж ринку праці України релевантні дослідження відсутні.

Для отримання інформації про масштаби, характер та домінуючі напрями переходів українців між трьома статусами на ринку праці (зайнятістю, безробіттям та економічною неактивністю) аналітичний підхід у цьому дослідженні відповідає К. Кларку та Л. Саммерсу (K. Clark and L. Summers) [3], Л. Беллману, С. Естріну, Х. Леманну та Дж. Уодсворту (L. Bellmann, S. Estrin, H. Lehmann and J. Wadsworth) [17], припускаючи, що такі переходи відбуваються згідно з марковським процесом. Так, за стандартним припущенням Маркова про те, що майбутні стани залежать тільки від поточного стану, ймовірність перебування особи у статусі j на ринку праці в період t , за умови її перебування у статусі i в період $t-1$, буде визначатися за формулою:

$$P_{ij} = \frac{F_{ij}}{S_i}, \quad (1)$$

де i та j – статуси на ринку праці E (зайнятість), U (безробіття) та I (економічна неактивність);

F_{ij} – кількість індивідів, які перебували у статусі i у першому періоді обстеження та у статусі j у наступному періоді²;

S_i – уся кількість індивідів, які перебували у статусі i на початковому етапі обстеження³.

Маючи три стандартних статуси на ринку праці, отримуємо дев'ять потенційних переходів, які можна представити у вигляді матриці P :

$$P = \begin{bmatrix} P_{EE} & P_{EU} & P_{EI} \\ P_{UE} & P_{UU} & P_{UI} \\ P_{IE} & P_{IU} & P_{II} \end{bmatrix} \quad (2)$$

де, наприклад, P_{EU} – частка зайнятих у період $t-1$, які стали безробітними у період t .

Імовірнісні матриці переходів (P) дозволяють розрахувати індекси мобільності (M), уперше запропоновані А. Шорроксом (A. Shorrocks) [18], які дають інтегральну оцінку гнучкості ринку праці:

$$M = \frac{n - \text{trace}(P)}{n - 1}, \quad (3)$$

де n – розмір матриці;

$\text{trace}(P)$ – слід матриці P , тобто сума всіх елементів на головній діагоналі.

За визначенням, індекс мобільності обмежений між $[0, 1]$, де $M = 0$ відповідає ситуації повної стабільності (всі індивіди залишаються у своїх статусах між щорічними спостереженнями, тобто всі діагональні елементи матриці переходів дорівнюють одиниці), тоді як $M = 1$ представляє ідеальну або повну мобільність (*perfect mobility*, за Шорроксом).

Матриці переходів та побудовані на їх основі індекси мобільності дають усереднене уявлення про інтенсивність та напрями переміщення індивідів, не враховуючи неоднорідність останніх. У зв'язку з цим, щоб виявити, як окремі характеристики (за рівних інших умов) впливають на вибір респондентами відповідного статусу на ринку праці, оцінюємо динамічну мультиноміальну логіт-модель, у якій як регресори, поряд зі спостережуваними соціодемографічними параметрами індивідів, використовуються з лагом в один рік фіктивні змінні (*dummy variable*) для позначення статусів зайнятості, безробіття або неактивності. Тобто за допомогою такого моделювання також шукаємо відповідь на питання про стабільність спостережуваних статусів і наявність заздалегідь визначеного

² Буде оцінено автором з використанням файлів мікроданих за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками (URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>). Ці дані дозволяють відстежити статус індивіда на ринку праці України з річним інтервалом між спостереженнями.

³ Так само.

"шляху", який задається минулим положенням на ринку праці. Очікуючи на різну поведінку залежно від статі респондента, будемо регресійні рівняння окремо для чоловіків та жінок, а на основі отриманих коефіцієнтів оцінюємо ймовірності вибору індивідом того чи іншого статусу на ринку праці при заданій характеристиці та фіксації всіх інших параметрів.

Основним же джерелом інформації у цьому дослідженні є мікродані за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками, що дають змогу прослідкувати за змінами у статусі індивідів та оцінити інтенсивність і склад потоків робочої сили на ринку праці України. Набір використовуваних характеристик та розподіл основних змінних представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Характеристики робочої сили у дослідженні міжстатусної мобільності населення України

Показник	Вихідні значення ознаки (характеристики робочої сили)
Статус робочої сили	Зайнятий; безробітний; не входить до складу робочої сили (економічно неактивний)
Вікова група	5–24 роки; 25–29 років; 30–34 роки; 35–39 років; 40–49 років; 50–59 років; 60–70 років
Місце проживання	Міські поселення; сільська місцевість
Стать	Жінка, чоловік
Сімейний стан	одружений(на); ніколи не перебував у шлюбі; розлучений(на); удівець / удова
Рівень освіти	Вища освіта; професійно-технічна освіта; середня освіта та початкова освіта

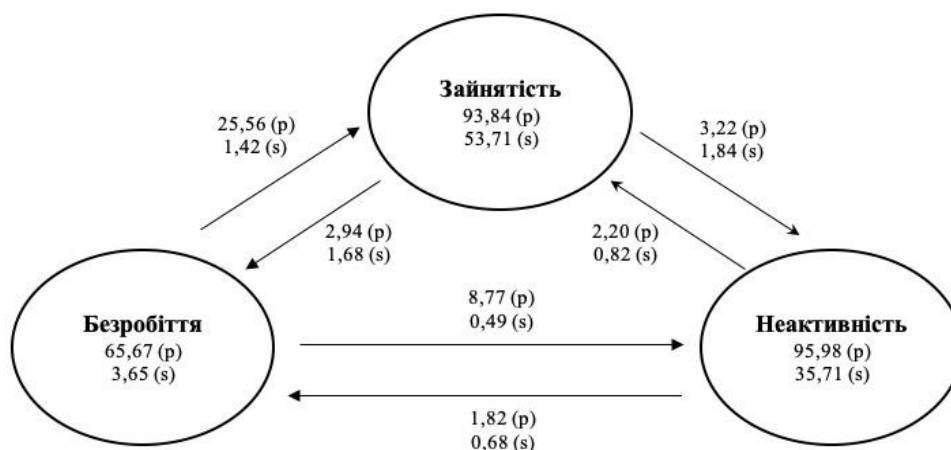
Джерело: складено автором з використанням файлів мікроданих за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками (URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>).

У досліджуваній вибірці у середньому за весь аналізований період зайняті становили близько 56%, безробітні – 6%, решта – економічно неактивні особи. Приблизно половина (53%) респондентів жінки, у середньому 46% мали вищу освіту, а 24% – професійно-технічну. Загалом усі параметри близькі до даних офіційної статистики.

На рис. 2 узагальнено середні річні потоки робочої сили за 2019–2021 рр. Представлені дані повідомляють нам про кількість осіб, які змінили

Міжстатусна мобільність на ринку праці України

статус на ринку праці України як відсоток від населення у віці 15–70 років (s, %) та як імовірність такого переходу (p, %)⁴.

Рис. 2. Середньорічні потоки робочої сили на ринку праці України, 2019–2021 рр.

Джерело: розраховано автором з використанням файлів мікроданих за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками (URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>).

Виявляємо, що ймовірність збереження одного й того ж статусу між двома послідовними періодами висока. Та розпочнемо із зайнятості. Ймовірність залишитися з роботою протягом річного циклу становила 94%. Ті, хто виходив зі статусу зайнятості, розподілялися між безробітними та економічно неактивними у співвідношенні, близькому 1 до 1. Разом із тим підтримувалося негативне сальдо обміну зайнятості з економічною неактивністю та безробіттям. Віддаючи у незайнятість 3,5% населення у віці 15–70 років (безробіття 1,7% та економічна неактивність 1,8%), пул зайнятих звідти отримував назад лише 2,2% (потік із безробіття становив 1,4% населення, а із економічної неактивності – 0,8%).

Щодо безробітних, то з них 25,6% через рік мали роботу, 65,7% залишалися у тому ж статусі, а близько 9% абсорбувала неактивність, як можна припустити, через зневіру у пошуках роботи, непривабливість вакантних робочих місць, наявність альтернативних джерел існування або з інших причин (особистих чи сімейних). Перерахунок на валові потоки показує, що із безробіття в зайнятість переміщалися 1,4% населення, а

⁴ Імовірності міжстатусних переміщень прості для інтерпретації, але не враховують різницю в чисельності індивідів за статусами. А тому високе значення коефіцієнта (P_{ij}) може досягатися за незначної абсолютної величини самого потоку, чим створюватиме хибне враження сильної динаміки, хоча стосується лише малої кількості індивідів. Звідси оцінки ймовірності для індивідів перейти із статусу i в j доцільно доповнити розрахунком часток залучених до відповідних потоків у загальній чисельності населення, що полегшуватиме порівняння.

залишали ринок праці 0,5%. Поповнення складу безробітних відбувалося на 2/3 за рахунок тих, хто втратив зайнятість, і на одну третину за рахунок економічно неактивних, які виходили на ринок праці в пошуках роботи з готовністю приступити до неї⁵.

Статус неактивності між двома послідовними обстеженнями зберігався у 96% випадків, решта знаходила роботу (2,2%) або ставала безробітними (1,8%). Ці потоки охоплюють відповідно 0,8 та 0,7% усього населення у віці 15–70 років. Віддаючи у безробіття менше 1%, пул економічно неактивних мало з нього й отримував.

Тут слід відзначити, що економічно неактивне населення – група, дуже різноманітна за своїм складом. Так, за рівнем зв'язку з ринком праці вони можуть бути класифіковані як: особи, які шукають роботу, але не готові приступити до неї найближчим часом (у зв'язку з непрацевдатністю, навчанням (учні, студенти), виконанням домашніх обов'язків, ін.); бажають працювати та готові приступити до роботи, але не шукають її (наприклад, особи, які зневірилися у пошуках, не знали, де і як шукати роботу, чи вважали, що для них немає підходящого місця зайнятості тощо); не бажають працювати, бо не мають необхідності (пенсіонери, студенти та учні денної форми навчання, особи, які виконують домашні сімейні обов'язки, доглядають дітей, хворих, особи, які перебувають на утриманні та ін.). І, очевидно, одні надають цій групі стабільності, інші – динамізму. Зокрема, контроль потоків виходу на пенсію та навчання показує, що ймовірність залишатися економічно неактивними (за винятком виходу на пенсію та навчання) протягом двох періодів поспіль знижується до 86%.

Загалом же аналіз виявив, що з усіх шести потоків, які з'єднували між собою різні статуси на ринку праці, найбільшими за величиною були із зайнятості до неактивності та безробіття. Причому в кожному випадку вплив превалював над припливом, тож підсумкове сальдо переміщень було не на користь зайнятості.

Результати, описані вище, самі по собі не допоможуть виявити прямий зв'язок між спостережуваною мобільністю на ринку праці та зміною агрегованих показників, зокрема рівня безробіття. Послугуючись дослідженнями Ш. Фуджіти та Г. Рамі (S. Fujita & G. Ramey) [19], Р. Шимера (R. Shimer) [20], М. Ельсбі, Дж. Сміт та Дж. Ведсворта (M. Elsby, J. Smith & J. Wadsworth) [21], Б. Петронголо та К.А. Піссаріди (B. Petrongolo &

⁵ Безробітні (за методологією МОП) – особи віком 15 років і старші, які одночасно задовольняють три умови: не мали роботи (прибуткового заняття); впродовж останніх чотирьох тижнів, що передували обстеженню, активно шукали роботу або намагались організувати власну справу; впродовж найближчих двох тижнів були готові приступити до роботи, тобто почати працювати за наймом або на власному підприємстві з метою отримання оплати або доходу.

С.А. Pissarides) [22], можна було би показати, яка частина дисперсії рівня безробіття в стаціонарному стані пояснюється змінами темпів потоків між статусами. Але достовірна відповідність застосовуваному авторами підходу потребує збирання даних за значно триваліший період, ніж зараз це доступно для України. А тому в цьому дослідженні, аналогічно наприклад, до робіт [23–25], пропонується до використання "потокова" декомпозиція спостережуваних змін у рівнях безробіття.

Так, рівень безробіття залежить від чистої зміни кількості безробітних (U) та/або зміни чисельності робочої сили (LF), що математично можна записати таким чином:

$$\Delta\left(\frac{U}{LF}\right) = \frac{U_t}{LF_t} - \frac{U_{t-1}}{LF_{t-1}} = \left(p^{EU} \frac{E_{t-1}}{LF_t} + p^{IU} \frac{I_{t-1}}{LF_t}\right) - \left(p^{UE} \frac{U_{t-1}}{LF_t} + p^{UI} \frac{U_{t-1}}{LF_t}\right) + U_{t-1} \left(\frac{1}{LF_t} - \frac{1}{LF_{t-1}}\right) \quad (4)$$

Чиста зміна безробіття у формулі (4) визначається через відповідні валові потоки, які додатково можна виразити через добуток швидкості переходу потоку (p) та запасу ринку праці (E, U, I) у період t-1. Таким чином, зміна рівня безробіття розкладається на внески "входів" і "виходів" з нього та третьої компоненти, що показує ефект зміни у робочій силі. У табл. 2 наведено результати таких розрахунків для України.

Таблиця 2

Декомпозиція динаміки рівня безробіття в Україні, 2019–2021 рр., в.п.

Компоненти	2019/2020	2020/2021
$\Delta\left(\frac{U}{LF}\right)$	1,28	0,36
Внесок "входів" у безробіття (+)	+3,90	+3,70
$p^{EU} \frac{E_{t-1}}{LF_t}$	2,85	2,56
$p^{IU} \frac{I_{t-1}}{LF_t}$	1,05	1,14
Внесок "виходів" із безробіття (-)	-2,79	-3,40
$-(p^{UE} \frac{U_{t-1}}{LF_t})$	-2,17	-2,43
$-(p^{UI} \frac{U_{t-1}}{LF_t})$	-0,62	-0,97
Внесок змін у робочій силі	0,17	0,05

Джерело: розраховано автором з використанням файлів мікроданих за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками (URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>).

Згідно з отриманими даними зростання рівня безробіття зумовлене потоками входу в нього і, насамперед, із зайнятості. Вихід із безробіття у зайнятість чи зі складу робочої сили дещо покращував загальну картину, проте його виявилось недостатньо, щоб змінити баланс "рушійних сил".

Логічно припустити, що навіть взаємспрямовані потоки можуть відрізнятися за своїм наповненням, не кажучи вже про різноспрямовані. А тому на наступному кроці розглянемо структуру переміщень між основними статусами на ринку праці за гендерною, віковою та освітньою характеристиками (табл. 3).

Таблиця 3

Структура потоків між основними статусами на ринку праці за статтю, віком та рівнем освіти, усереднені оцінки за період 2019–2021 рр., %

	Стать		Вікова група, років			Рівень освіти		
	жінки	чоловіки	15–29	30–49	50–70	вища	Професійно-технічна	середня та початкова
E⇒E	50,89	49,11	12,37	53,49	34,13	47,86	28,83	23,31
U⇒U	47,04	52,96	20,63	53,08	26,30	42,87	29,96	27,17
I⇒I	60,79	39,21	18,01	15,31	66,68	32,51	23,47	44,01
E⇒U	52,04	47,96	12,82	61,84	25,34	42,33	35,46	22,21
U⇒E	41,69	58,31	21,67	55,50	22,83	39,60	34,41	26,00
E⇒I	54,00	46,00	7,38	20,76	71,86	41,21	31,07	27,72
I⇒E	56,67	43,33	24,10	33,40	42,50	32,65	27,96	39,39
U⇒I	55,70	44,30	14,91	46,40	38,69	41,35	34,45	24,20
I⇒U	46,17	53,83	52,08	34,85	13,07	33,06	25,08	41,86

Джерело: розраховано автором з використанням файлів мікроданих за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками (URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>).

Із зайнятості до безробіття переміщається більше жінок, в інший бік – чоловіків. Щодо вікових характеристик, то розподіл потоку із зайнятості у безробіття дещо зміщено (відносно зворотного напрямку) у бік старшого контингенту. Так, серед них близько 13% осіб до 29 років проти майже 22% в оберненому потоці та 25% старші за 50 років проти 23% відповідно. Така асиметрія підкреслює той факт, що з віком людям складніше знаходити роботу. Як, власне, і з вищим рівнем освіти, про що свідчить освітня структура відповідних переміщень. Високоосвічені люди, ймовірно, стикаються із дефіцитом вакансій відповідного рівня кваліфікації/оплати і не поспішають погоджуватися на "другосортну" роботу.

У взаємспрямованих потоках між зайнятістю та неактивністю переважають жінки. Останні частіше залучені у переміщення між цими статусами, що, зокрема, пов'язано із народженням дітей та, як наслідок, тимчасовим припиненням трудової діяльності. Віковий розподіл у аналізованих потоках не симетричний. Так із зайнятості у неактивність частіше йдуть люди старшого віку, а приходять – молодшого та середнього. Таке зміщення виглядає логічним, оновлення робочої сили відбувається за рахунок припливу молоді ззовні ринку праці та відпливу осіб похилого віку в

неактивність. Що стосується освіти, то індивіди із середнім і нижчим рівнями підготовки більше представлені в потоці з неактивності, ніж, навпаки, у неї. Обернена ситуація із вищою освітою.

Що стосується виходу безробітних зі складу робочої сили, то тут переважають жінки, тоді як входять на ринок праці у пошуках роботи частіше чоловіки. Рух із неактивності у безробіття явно молодший, ніж у протилежному напрямі. У першому випадку особи, молодші за 30 років, становлять 52%, а особи 50+ лише 13%. У оберненому потоці ці вікові групи становлять 15 та 39% відповідно. Тобто знову ж таки дані відображають ситуацію, за якої з віком пошук привабливої роботи ускладнюється, а перспектива неактивності стає прийнятнішою. Особи із середнім і нижчим рівнями освітньої підготовки більше представлені у потоці з неактивності у безробіття, тоді як осіб з вищою освітою, навпаки, більше в зворотному напрямі, що може бути пов'язано з відсутністю позитивних стимулів (зневірою, непривабливістю вакансій тощо) для пошуку роботи у фахівців високої кваліфікації зі стану безробіття.

Щодо структурних змін у переміщенні між основними статусами на ринку праці, то найперше слід відзначити зростання часток жінок, осіб старшого віку та з вищою освітою у потоках, пов'язаних із входом у безробіття, особливо через втрату зайнятості.

Очевидно, що населення країни неоднорідне за статтю, віком та рівнем освіти, що впливає на перспективи міжстатусних переміщень. Тому нижче представлено дезагреговані за переліченими ознаками потоки на ринку праці. Так, шанси зберегти зайнятість на наступний рік вищі у чоловіків, тоді як жінки стабільніші у неактивності. Жінки частіше залишаються без роботи (прибуткового заняття), а потім потерпають від складнощів знову працевлаштуватися після періоду безробіття або неактивності (табл. 4).

Таблиця 4

Ймовірності переходів та валові потоки між основними статусами на ринку праці за статтю, усереднені оцінки за період 2019–2021 рр.

Показники	Стать	Оборот робочої сили		Вихід з ринку праці		Вхід на ринок праці	
		$E \Rightarrow U$	$U \Rightarrow E$	$E \Rightarrow I$	$U \Rightarrow I$	$I \Rightarrow E$	$I \Rightarrow U$
Ймовірності переходів, %	Жінки	2,99	22,94	3,41	10,52	2,07	1,39
	Чоловіки	2,88	27,82	3,03	7,25	2,41	2,47
Валові потоки, % від населення у відповідній групі	Жінки	1,61	1,09	1,83	0,50	0,86	0,58
	Чоловіки	1,76	1,81	1,85	0,47	0,78	0,80

Джерело: розраховано автором з використанням файлів мікроданих за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками (URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>).

За обсягами потоків виявляємо домінування впливів із зайнятості у неактивність та безробіття, і цей висновок справедливий як для чоловіків, так і для жінок.

Відносно більший ризик втратити роботу й стати безробітними у працівників активного віку (30–49 років). Тоді як ризик безробіття, з яким стикаються раніше неактивні особи, найвищий серед молодих людей, до того ж у цій віковій категорії ймовірність переходу від неактивності до безробіття вища, ніж до зайнятості. Водночас молодші безробітні мають більше шансів знайти роботу протягом року, тоді як у осіб 50+ після втрати зайнятості шанси працевлаштуватися нижчі, тому їм частіше доводиться переходити до неактивності (рис. 3а).

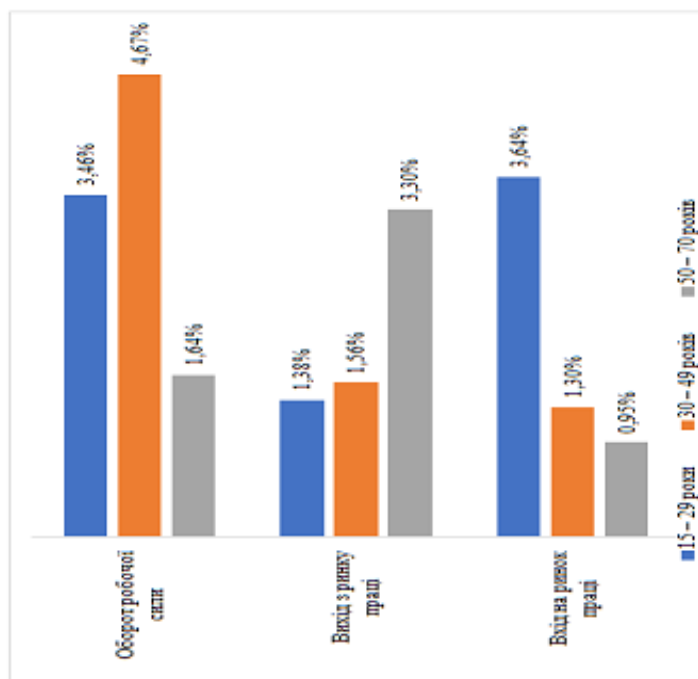
Рух серед молоді є найінтенсивнішим (рис. 3б), тут 8,5% осіб змінюють свій статус щороку (тоді як по всій вибірці цей показник становить 7%), а домінує вхід на ринок праці за рахунок переходу із неактивності до безробіття (2,3%) та зайнятості (1,3%). Також вагомою є участь цієї вікової групи в обороті робочої сили, – із безробіття до зайнятості в середньому за рік переходить 2,0% осіб до 30 років (у зворотний бік – 1,4%). Проте максимальних значень показники перетікання між зайнятістю та безробіттям досягають серед осіб 30–49 років.

У старшій віковій групі інтенсивність руху загалом знижується, за винятком виходу з ринку праці. Щорічно із зайнятості до неактивності переміщується близько 3,0% осіб, старших за 50 років, у зворотний бік – 0,8%. Така картина відповідає поступовому виходу населення з віком зі складу робочої сили.

Загалом особи, які не входять до робочої сили, через рік з більшою ймовірністю будуть зайнятими, ніж безробітними, передусім, якщо йдеться про пошукачів із професійно-технічною освітою. Останні також мають порівняно більше шансів перейти від безробіття до праці (рис. 4а).

Зі зниженням рівня освіти частіше спостерігається вихід із зайнятості до неактивності, тоді як із безробіття до неактивності з більшою ймовірністю переходять особи з вищим рівнем підготовки, як можна припустити, через зневіру, непривабливість вакантних робочих місць, наявність альтернативних джерел існування або з інших особистих чи сімейних причин.

У всіх виокремлених освітніх групах за величиною домінує вплив із зайнятості у неактивність (вихід з ринку праці) та у безробіття (оборот робочої сили), причому в кожному випадку вплив превалює над припливом. Частка осіб, які зберігають зайнятість на наступний рік, найменша (відносно інших освітніх рівнів) у групі із середньою та початковою освітою, а стабільність неактивності тут найвища, що підкреслює наростаючу маргіналізацію працівників із низкою освітою, що проявляється у їхньому поступовому витісненні з ринку праці (рис. 4б).

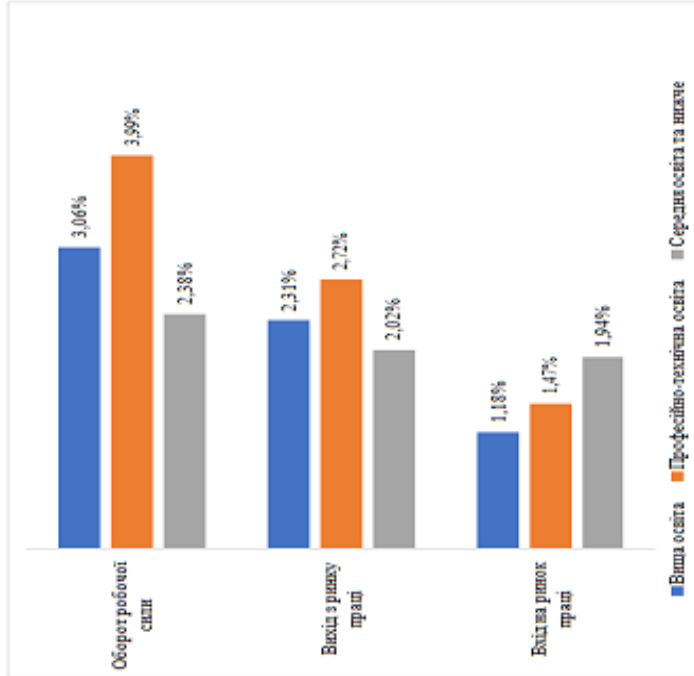
б) валові потоки, % від населення у відповідній групі

Потоки	15 – 29 років	30 – 49 років	50 – 70 років
	Оборот робочої сили	3,08	3,45
Вихід з ринку праці	U ⇒ E	26,71	22,02
	E ⇒ I	1,94	1,27
Вихід на ринок праці	U ⇒ I	6,41	7,66
	I ⇒ E	2,83	4,59
I ⇒ U	5,05	3,95	0,36

а) ймовірності переходів, %

Рис. 3. Ймовірності переходів та валові потоки між основними статусами на ринку праці за віком, усереднені оцінки за період 2019–2021 рр.

Джерело: розраховано автором з використанням файлів мікроданих за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

б) валові потоки, % від населення у відповідній групі

Потоки	Вища освіта	Професійно-технічна освіта	Середня освіта та нижче	
				Потоки
Оборот робочої сили	$E \Rightarrow U$	2,62	3,58	2,78
	$U \Rightarrow E$	24,15	27,92	24,97
Вихід з ринку праці	$E \Rightarrow I$	2,80	3,44	3,81
	$U \Rightarrow I$	8,66	9,60	7,98
Вихід на ринок праці	$I \Rightarrow E$	2,21	2,61	1,98
	$I \Rightarrow U$	1,85	1,93	1,74

а) ймовірності переходів, %

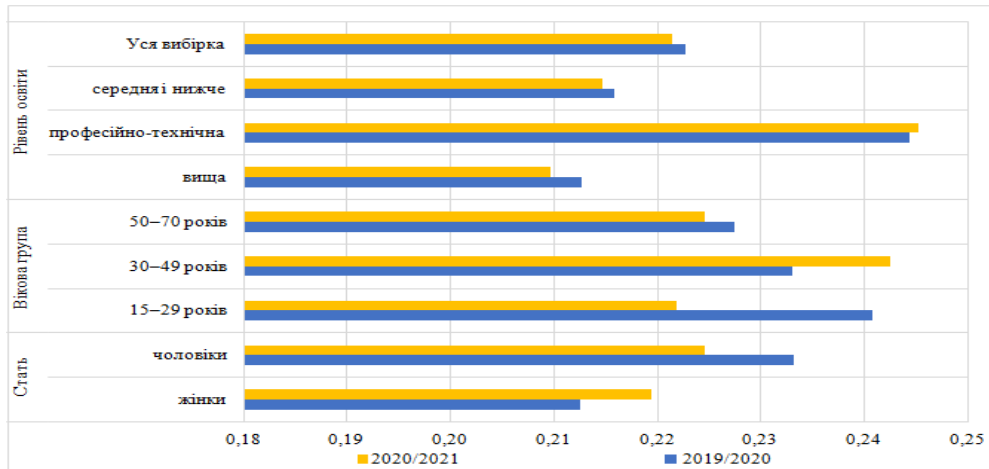
Рис. 4. Ймовірності переходів та валові потоки між основними статусами на ринку праці за рівнем освіти, усереднені оцінки за 2019–2021 рр.

Джерело: розраховано автором з використанням файлів мікроданих за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

А що в динаміці? Має місце зростання ймовірності переходу від зайнятості до безробіття жінок, осіб старшого віку та з вищою освітою. Крім того, в цілому зросла ймовірність відпливу із безробіття у неактивність. Слід зауважити, що період дослідження охоплює стабільний (докризисний) 2019 р., а також кризові 2020–2021 рр., які знаменують потужний вплив на ринок праці України пандемії COVID-19. Відтак, спостережувані зміни у міжстатусній мобільності робочої сили є відображенням дії цього чинника, що призвів до зниження ділової активності, скорочення потреби в персоналі, повернення з-за кордону трудових мігрантів. Жінки виявилися вразливішими до економічних наслідків пандемії, ніж чоловіки, і це є світовою тенденцією. Зростання ризику безробіття зумовлено вищою концентрацією жінок у секторах, більше уражених карантинними обмеженнями (культури і мистецтва, освіти, торгівлі нехарчовими продуктами, у готельно-туристичному секторі, перукарському бізнесі тощо), до того ж через тимчасове закриття дитячих садків та шкіл під час жорстких карантинних заходів жінки були змушені доглядати за дітьми, через що оплачувана робота могла відійти на другий план. Особи старшого віку частіше звільнялися через гірші цифрові навички і меншу здатність до дистанційної праці. "Коронакриза" прискорила процеси трансформації бізнес-моделей та алгоритмізації людської праці, як результат – роботу втратили професіонали, фахівці, службовці у всіх галузях економіки – працівники, серед яких значна частка осіб із вищою освітою.

У цьому дослідженні дотепер інтенсивність міжстатусної мобільності на ринку праці України аналізувалася шляхом опосередкованих порівнянь. Для прямого ж оцінювання здійснено розрахунок індексів Шоррокса – як для всієї вибірки, так і за виділеними соціально-демографічними групами, що дасть змогу порівнювати рівень мобільності в часі та просторі (рис. 5). Зауважимо, мобільність у цьому контексті асоціюється з нестабільністю статусу та більшою ймовірністю міжстатусних переміщень.

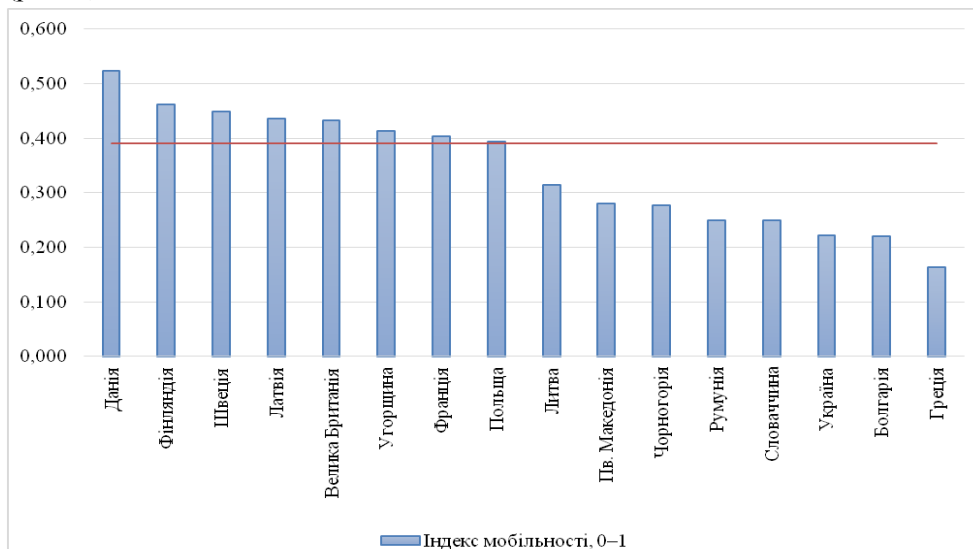
Основні висновки, які можна зробити на підставі даних рис. 5, полягають у такому. Найбільш мобільною є середня вікова група (30–49 років), також частіше межі статусів перетинають чоловіки й особи із професійно-технічною освітою. На кінець аналізованого періоду мобільність робочої сили в Україні загалом майже не змінилася. Проте за окремими групами помітно деяку динаміку. Так, менш мобільними стали чоловіки та молодь (найперше через збільшення стабільності зайнятості), тоді як мобільність жінок й осіб активного віку зросла (внаслідок зниження ймовірності збереження безробіття).

Рис. 5. Індеси мобільності Шоррокса, загалом та за окремими групами населення, усереднені оцінки для України за період 2019–2021 рр.

Джерело: розраховано автором з використанням файлів мікроданих за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками (URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>).

Міжкраїнні порівняння дають змогу зробити висновки про те, чи є отримані значення мобільності високими або ж – навпаки – низькими. Тому далі показано оцінки індексів Шоррокса для України та ряду країн Європи (рис. 6).

Рис. 6. Індекс мобільності Шоррокса для України та ряду інших країн Європи, 2019–2020 рр.

Примітка: вищий показник свідчить про більшу мобільність на ринку праці, при цьому 1 є максимальним можливим значенням індексу.

Джерело: розраховано автором за даними Євростату, а також з використанням файлів мікроданих за показниками щодо робочої сили України (URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>; <http://www.ukrstat.gov.ua>).

Слід зазначити, що такі зіставлення вимагають певної обережності в інтерпретації, оскільки індекс для України побудовано на основі річних переходів, для решти країн – середньорічних квартальних. Разом із тим різниця в отриманих значеннях настільки помітна, що її не можна пояснити лише особливостями виміру. Очевидно, що Україна, як і цілий ряд країн Східної Європи, характеризується нижчою мобільністю населення на противагу північній частині Європи, де люди значно мобільніші.

Звичайно аналіз, представлений вище, дає певну інформацію про зв'язок статусу на ринку праці з відстежуваними індивідуальними характеристиками осіб. Проте такі результати є двовимірними і незрозуміло, чи є зв'язок із конкретним фактором значимий сам по собі за інших рівних умов. Тому на наступному кроці, для оцінки впливу певних соціально-демографічних характеристик індивіда на вибір ним того чи іншого статусу на ринку праці в роботі використано динамічну мультиноміальну логістичну регресію, а у табл. 5 представлено оцінені умовні ймовірності відповідного вибору.

Таблиця 5

Населення України за статусом на ринку праці: економетричний аналіз

Ознаки	Жінки			Чоловіки		
	Зайняті	Безробітні	Неактивні	Зайняті	Безробітні	Неактивні
Вікова група						
15–29 років	0,5316***	0,0655***	0,4029***	0,6158***	0,0901***	0,2941***
30–49 років	0,5421***	0,0626***	0,3953***	0,6214***	0,0815***	0,2971***
50–70 років	0,5064***	0,0438***	0,4498***	0,5851***	0,0528***	0,3621***
Сімейний стан						
одружений(а)	0,5231***	0,0524***	0,4245***	0,6076***	0,0665***	0,3259***
неодружений(а), у т. ч. розведений(а), удівець/удова	0,5231***	0,0550***	0,4219***	0,5938***	0,0705***	0,3357***
Рівень освіти						
вища	0,5281***	0,0547***	0,4172***	0,6095***	0,0714***	0,3191***
професійно-технічна	0,5249***	0,0590***	0,4161***	0,6029***	0,0748***	0,3223***
середня і нижче	0,5140***	0,0487***	0,4373***	0,5961***	0,0602***	0,3437***
Місцевість проживання						
міська	0,5242***	0,0511***	0,4247***	0,6061***	0,0629***	0,3310***
сільська	0,5218***	0,0564***	0,4218***	0,5991***	0,0729***	0,3280***

Примітка: регіон контролюється. Статистична значимість позначена таким чином: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$.

Джерело: розраховано автором з використанням файлів мікроданих за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками, 2019–2021 рр. (URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>).

Як бачимо, для чоловіків ймовірність бути зайнятим вища, ніж для жінок, тоді як для останніх вищою є ймовірність неактивності. Що стосується ймовірності безробіття, то вона відносно невисока, але все ж таки вища для чоловіків. З віком ризик безробіття знижується, а ризик неактивності вищий у старшій віковій групі (50+). Зв'язок статусу на ринку праці із перебуванням індивіда у шлюбі проявляється більше у чоловіків через збільшення

ймовірності зайнятості та зниження неактивності й безробіття. Зі зростанням рівня освіти збільшуються шанси бути зайнятим, а ризик неактивності, навпаки, знижується. При цьому ризик безробіття вищий у групі із професійно-технічною освітою. Вплив місцевості проживання виражений неявно, проте ймовірність безробіття для чоловіків у сільській місцевості зростає.

Але особливий інтерес за підсумками економетричного моделювання мають оцінені умовні ймовірності міжстатусних переміщень (табл. 6).

Таблиця 6

Матриця умовних ймовірностей міжстатусних переходів на ринку праці України, усереднені оцінки за період 2019–2021 рр.

	Жінки			Чоловіки		
	E_t	U_t	I_t	E_t	U_t	I_t
Умовні ймовірності						
E_{t-1}	0,9280***	0,0299***	0,0421***	0,9344***	0,0282***	0,0374***
U_{t-1}	0,2476***	0,6039***	0,1485***	0,3097***	0,5943***	0,0960***
I_{t-1}	0,0300***	0,0198***	0,9502***	0,0400***	0,0422***	0,9178***
Безумовні ймовірності						
E_{t-1}	0,9360	0,0299	0,3410	0,9410	0,0288	0,0303
U_{t-1}	0,2294	0,6653	0,1052	0,2782	0,6493	0,0725
I_{t-1}	0,0207	0,0139	0,9654	0,0242	0,0247	0,9511

Примітка: статистична значимість позначена таким чином: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$.

Джерело: розраховано автором з використанням файлів мікроданих за показниками щодо робочої сили та їх характеристиками (URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>).

Так, порівняння двох наборів оцінок (безумовних та умовних), показують, що результати якісно близькі, але безумовні ймовірності недооцінюють інтенсивність мобільності. Індекси Шоррокса, які, нагадаємо, є проксі-індексами інтенсивності мобільності, при переході до умовних ймовірностей підвищуються з 0,22 до 0,26 у жінок та з 0,23 до 0,28 у чоловіків. Ймовірності збереження статусу знижуються – значення відповідних елементів головної діагоналі у матриці за контролю спостережуваних змінних виявляються нижчими. Це відбувається здебільшого через підвищення ймовірності переходу осіб обох статей із безробіття у неактивність та зайнятість, а також виходу жінок і, особливо, чоловіків з неактивності на ринок праці.

Висновки

Таким чином, розглянуто функціонування ринку праці України крізь призму міжстатусних потоків робочої сили, задля чого послідовно застосовувалися різні методичні прийоми аналітичних досліджень, які доповнювали один одного і давали можливість аналізувати потоки під різними кутами зору. Зокрема, побудовано ймовірнісні матриці переходів населення країни між зайнятістю, безробіттям й економічною неактивністю, що дозволило, по-перше, виявити масштаби, структуру і домінуючі напрями

потоків українців між трьома основними статусами на ринку праці, а, по-друге, розрахувати індекси Шоррокса – проксі-індекси мобільності, що дають інтегральну оцінку інтенсивності переміщень робочої сили. Щоб запропонувати основу для порівняння та зрозуміти, чи є отримані значення мобільності в Україні високими або ж – навпаки – низькими, відповідні індекси оцінено для ряду країн Європи. Використовуючи економіко-математичне моделювання множинного вибору, виділено соціально-демографічні фактори, які детермінують залученість індивіда до того чи іншого статусу на ринку праці в Україні, а також отримано відповідь на питання про стабільність спостережуваних статусів і наявність ефекту заздалегідь визначеного "шляху", заданого минулим положенням на ринку праці.

Як підсумок усіх цих розрахунків можна зробити деякі узагальнення. Так, матриці переміщень демонстрували високі значення ймовірностей перебування населення країни у тому самому статусі між двома послідовними обстеженнями, що вказує на відносно низький рівень мобільності на українському ринку праці. Порівняння індексів Шоррокса, розрахованих для України, з відповідними показниками мобільності в країнах Європи підтверджує цей висновок.

Із усіх шести потоків, які з'єднували між собою різні статуси на ринку праці, найбільшими за величиною визначено: із зайнятості до неактивності та із зайнятості до безробіття. Причому в кожному випадку вплив превалював над припливом, забезпечуючи тим самим негативне сальдо обміну. Крім того, щорічно близько 10% безробітних залишали ринок праці, ймовірно через втрату позитивних стимулів для пошуку роботи зі стану безробіття.

"Поглинаючі" властивості неактивності серед іншого мають і структурно-демографічні пояснення, зокрема це відносно ранній вихід на пенсію або ж висока залученість до здобуття вищої освіти на денній формі навчання.

Дослідження залежності поточного статусу на ринку праці від минулого статусу виявили, що вона значна, але не абсолютна.

Також аналіз документує, що перехід від зайнятості до безробіття був вирішальним джерелом його зростання за аналізований період. Працевлаштування безробітних, а також вихід безробітних зі складу робочої сили дещо покращували загальну картину, проте їх темпів виявилось недостатньо, щоб змінити баланс рушійних сил динаміки.

Втрата роботи (безробіття) визначається темпами скорочення робочих місць, які зростають у кризу і знижуються у періоди відновлення й зростання економіки. Тоді як працевлаштування безробітних має зв'язок із темпами створення нових робочих місць, тобто із інтенсивністю поглинання безробітних знову згенерованою зайнятістю. Враховуючи, що Україна зараз перебуває у стані війни, підприємства припиняють роботу, руйнуються виробництва, інфраструктура, логістика, економіка країни перебуває у глибокій кризі, це супроводжуватиметься подальшою втратою зайнятості,

безробіттям⁶, а також скороченням кількості безробітних, які знаходитимуть роботу, – і не лише через суттєвий спад економічної активності, а й через посилення професійно-кваліфікаційних диспропорцій між попитом та пропозицією робочої сили. Зокрема, внутрішні мігранти із зон бойових зіткнень, навіть попри релокацію підприємств, створюватимуть додатковий тиск на ринок праці, оскільки у східних регіонах структура зайнятості була суттєво зміщена в бік промисловості порівняно із західними та центральними областями, куди вони переміщуються.

З погляду політики необхідні невідкладні заходи, які уповільнюватимуть поповнення лав безробітних та збільшуватимуть темпи працевлаштування, у т.ч. довгостроково незайнятих, для яких гостріше відчувається ослаблення мотивації до активного пошуку роботи, втрата професійних вмінь і навичок, зменшення конкурентоспроможності, а також зниження рівня життя та поступова деградація особистості.

Можливості зменшення масштабів безробіття потрібно вишукувати ще під час воєнних дій на територіях, де вони безпосередньо не відбуваються. Стабілізація економіки, а з нею і соціально-трудової сфери у відносно безпечних регіонах України можливі шляхом переміщення бізнесу, сприяння розвитку приватного сектора, навчання підприємництва, а також організації партнерства з місцевого працевлаштування, що базується на співпраці державних та приватних партнерів (уряду, місцевої влади, профспілок, об'єднань роботодавців, навчальних закладів, служби зайнятості), котрі намагаються знайти рішення для проблем ринку праці у своїй громаді.

Також зусилля доцільно спрямовувати на збереження і стабілізацію персоналу підприємств. Значні резерви у цьому напрямі мають гнучкі форми організації праці та її оплати.

Заходи, що підвищують ефективність пошуку роботи безробітними та/або заходи з професійного навчання (підготовки, перепідготовки чи підвищення кваліфікації), які збільшують конкурентоспроможність "проблемних" груп серед безробітних, у т.ч. серед внутрішньо переміщених осіб, а також компенсація найму довгостроково безробітних – усе це потенційні інструменти, які можуть зумовити збільшення відпливу з безробіття. В цьому сенсі також заслуговує на увагу механізм, розроблений і запропонований урядом України, за яким безробітні залучатимуться до виконання суспільно корисних робіт, в яких є потреба в регіонах (ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру; робіт, спрямованих на задоволення потреб ЗСУ, інших військових формувань та сил цивільного захисту; роботи із забезпечення загальних потреб функціонування економіки та життєдіяльності населення). Безробітні отримуватимуть оплату за роботу в розмірі, не нижчому за мінімальну

---

⁶ За оцінками Мінекономіки, через війну в країні очікується рівень безробіття близько 30% за підсумками 2022 р. [26].

зарплату, що в більшості випадків є вищим, ніж допомога з безробіття. Крім того, з учасниками таких робіт укладатимуться строкові трудові договори відповідно до КЗпПУ [26].

Усі ми розуміємо, що сподіватися на різке покращення ситуації на ринку праці не варто. Однак історична ретроспектива засвідчує, що ігнорування країнами проблем цілеспрямованого створення робочих місць у кризу, спричинену війною, матиме наслідком довгострокову стагнацію економічної активності та виникнення застійного безробіття.

Список використаних джерел / References

1. Perry, G. (1972). Unemployment flows in the U. S. labor market. *Brookings Papers on Economic Activity*, 2, 245-292. <https://doi.org/10.2307/2534179>
2. Marston, S.T. (1976). Employment instability and high unemployment rates. *Brookings Papers on Economic Activity*, 1, 169-210. <https://doi.org/10.2307/2534049>
3. Clark, K.B., Summers, L.H. (1978). Labor transitions and unemployment. *NBER Working Paper*, 277. <https://doi.org/10.3386/w0277>
4. Clark, K.B., Summers, L.H. (1979). Labor market dynamics and unemployment: a reconsideration. *Brookings Papers on Economic Activity*, 1, 13-72. <https://doi.org/10.2307/2534304>
5. Ward-Warmedinger, M., Macchiarelli, C. (2013). Transitions in labour market status in EU labour markets. *IZA Discussion Paper*, 7814. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2370780>
6. Harris, R.I.D. (1996). Estimating unemployment inflows, outflows and long-term unemployment in Britain using the cointegration approach. *Applied Economics*, 28(10), 1199-1212. <https://doi.org/10.1080/000368496327750>
7. Gomes, P. (2010). Labour market flows: facts from the United Kingdom. *IZA Discussion Paper*, 5327. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1712634>
8. Daouli, J., Demoussis, M., Giannakopoulos, N., & Lampropoulou, N. (2015). The ins and outs of unemployment, in the current Greek economic crisis. *South-Eastern Europe Journal of Economics*, 2, 177-196.
9. Haltiwanger, J., Vodopivec, M. (2002). Gross worker and job flows in a transition economy: an analysis of Estonia. *Labour Economics*, 9(5), 601-630. [https://doi.org/10.1016/S0927-5371\(02\)00048-9](https://doi.org/10.1016/S0927-5371(02)00048-9)
10. Fabrizi, E., Mussida, C. (2009). The determinants of labour market transitions. *Giornale Degli Economisti e Annali Di Economia*, 68 (Anno 122)(2), 233-265.
11. Lehmann, H., Razzolini, T., & Zaiceva, A. (2015). Worker flows and labour market adjustment during the Great Recession: evidence from a large shock. *IZA Discussion Paper*, 9588. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2713750>
12. Gangl, M. (2003). Unemployment dynamics in The United States and West Germany: economic restructuring, institutions and labor market processes. Physica-Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-642-57334-7_5
13. Haltiwanger, J., Vodopivec, M. (2003). Worker flows, job flows, and firm wage policies, an analysis of Slovenia. *Economics of Transition*, 11(2), 253-290. <https://doi.org/10.1111/1468-0351.00147>
14. Yashiv, E. (2007). U.S. labor market dynamics revisited. *CEP Discussion Paper*, 831. <https://doi.org/10.2139/ssrn.947519>

15. Finegan, A., Peñaloza, R.V., & Shintani, M. (2008). Reassessing cyclical changes in workers' labor market status: gross flows and the types of workers who determine them. *ILR Review*, 61(2), 244-257.
16. Fontaine, I. (2016). French unemployment dynamics: a “three-state” approach. *Revue d'économie Politique*, 126(5), 835-869.
17. Bellmann, L., Estrin, S., Lehmann, H., & Wadsworth, J. (1995). The Eastern German labor market in transition: gross flow estimates from panel data. *Journal of Comparative Economics*, 20(2), 139-170.
18. Shorrock, A.F. (1978). The measurement of mobility. *Econometrica*, 46(5), 1013-1024.
19. Fujita, S., Ramey, G. (2007). The cyclicalities of separation and job finding rates. *Federal Reserve Bank of Philadelphia Working Papers*, 07-19.
20. Shimer, R. (2007). Reassessing the ins and outs of unemployment / National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.1016/j.red.2012.02.001>
21. Elsby, M.W.L., Smith, J.C. & Wadsworth, J. (2011). The role of worker flows in the dynamics and distribution of UK unemployment. *Oxford Review of Economic Policy*, 27(2), 338-363.
22. Petrongolo, B., Pissarides, C.A. (2008). The ins and outs of European unemployment. *American Economic Review*, 98(2), 256-262.
23. Dixon, R., Freebairn, J. & Lim, G.C. (2011, February). Net flows in the U.S. labor market, 1990–2010. *Monthly Labor Review*, 25-32.
24. Flek, V., Mysíková, M. (2015). Unemployment dynamics in Central Europe: A labour flow approach. *Prague Economic Papers*, 24(1), 73-87.
25. Flek, V., Mysíková, M. (2016) Youth transitions and labour market flows – who moves & how? *STYLE Working Papers*, 5.2.
26. The unemployed will be involved in the "Army of Restoration" of Ukraine - Yu. Sviridenko (2022, October, 25). Retrieved from www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=1455dd6f-3083-4891-af96-00ed9c7c497a&title=Bezrobitni [in Ukrainian].

Надійшла до редакції 15.11.2022 р.

Прорецензовано 07.12.2022 р.

Підписано до друку 29.12.2022 р.

Yaryna Yuryk⁷

MOBILITY BETWEEN THE STATUSES IN THE LABOR MARKET OF UKRAINE

The article studies the functioning of Ukraine's labor market in 2019–2021 through the prism of the status flows of labor force, for which various methodological techniques of analytical research are

---

⁷ **Yuryk, Yaryna Ivanivna** – PhD in Economics, Senior Researcher, State Institution "Institute for Economics and Forecasting, NAS of Ukraine" (26, Panasa Myrnoho St., Kyiv, 01011, Ukraine), ORCID: 0000-0002-3116-9365, e-mail: yarina79@ukr.net

consistently applied, which, complementing each other, allow analyzing the flows from different angles of view. So, using micro data on labor force indicators and their characteristics, probabilistic matrices of transitions of Ukraine's population between employment, unemployment and economic inactivity are constructed, assuming that such transitions occur according to the Markov process. As a result, the scope, nature and dominant vectors of the movements of Ukrainians between the three main statuses on the labor market are revealed. Based on the algorithms for calculating Shorrocks' indices – proxy indices of mobility, the author carries out an integral assessment of the intensity of inter-status movement in Ukraine's labor market. A similar assessment for a number of European countries makes it possible to propose a basis for cross-country comparison of the level of mobility in Ukraine. Using economic-mathematical modeling of multiple choice, the author reveals socio-demographic factors determining the individual's status on Ukraine's labor market, and in so doing also answers the question of stability of the observed status.

It is shown that the analysis of inter-status mobility of labor force provides a powerful basis for better understanding of the functioning of the labor market, characterizes the mechanisms of adaptation of the latter and allows observing the direction and intensity of flows behind any specific change in gross employment, unemployment or economic inactivity, which makes relevant policy measures on the labor market more targeted. In particular, since the analyzed period was marked by increased unemployment in Ukraine, the author establishes the role of flows in the above mentioned dynamics and in the distribution of the risk of job loss, taking into account such socio-demographic characteristics of individuals as gender, age and education level. Understanding such connections is important for developing high quality solutions aimed at reducing unemployment in the country.

Keywords: *mobility, labor force, employment, unemployment, economic inactivity, labor market, Ukraine*